

Stipe Jurič, *Biser biblijske mudrosti. Mudrost lijepa govora u Knjizi Sirahovoj*, Zagreb, Glas Koncila, 2010, 330 str.

Srećko Koralija, OP
srecko.koralija@unifr.ch

Knjiga *Biser biblijske mudrosti* dar je znanstvenom, a i širem hrvatskom čitateljstvu, budući da se čita u više slojeva zahvaljujući autoru-umjetniku koji ju je napisao za svako oko i uho pozorno na mudrosnu jeku stvaralaštva. Stipe Jurič, hrvatski dominikanac, profesor biblijskih znanosti na Papinskom sveučilištu sv. Tome Akvinskoga u Rimu, autor je više studija i knjiga iz biblijskih znanosti. Nekim svojim dosadašnjim radovima autor je već naznačio usmjerenost svoje misli prema finalnosti kršćanskog djelovanja, primjerice: *Apokalipsa. Knjiga koja svršava Božji razgovor s ljudima* (2004.), *1260 dana u skloništu. Kušnja i spas Crkve u knjizi Otkrivenja* (2005.) te *Biblija: misterij Boga i čovjekova spašenja izražen ljudskim jezikom* (Zagreb, 2008.).

Autor u *Uvodu* iznosi motiv pisanja kao i izražaj svjesnosti o čovjekovoj lepezi apsurdno-proizvoljno-izmišljenih ponašanja i izražavanja što ponekad rezultira ugrožavanjem i nagrivanjem međuljudskih odnosa. Takav *status questionis* i autora i nas poziva na refleksiju o auto-edukaciji govora.

Knjiga je podijeljena u dva dijela koja oslikavaju perspektivu gledanja na problematiku, od kojih svaki ima nekoliko poglavlja. Prvi dio, *Pouke o lijepu govoru u istočnjačkoj mudrosti*, podijeljen je na dva poglavlja: *Mudrost nije monopol nijednog naroda* te *Odbacivanje laži prvenstveni zahtjev mudraca*; dok je drugi dio, *Pouke o lijepu govoru u knjizi Sirahovoj*, podijeljen na tri poglavlja: *Biblijski mudraci i svakidašnja upotreba riječi*, *Ben Sirahova mudrost* te *Izopačenost jezika*.

U prvom dijelu, nakon *Uvoda*, autor se osvrće na neke najvažnije tekstove mezopotamskih i egipatskih mudraca koji se bave ljudskom riječju te poukama i razmišljanjima koja se njima izražavaju. Tu pokazuje preklapanje kultura i naprosto čovjekovu eventualnu potrebu za življenjem, mišljenjem i djelovanjem u skladu s vrhovnim moralnim načelima. Autor obrađuje sličnosti i razlike između biblijske i izvanbiblijske mudrosti, izvlačeći sumerska i egipatska poučna obilježja (autor pokazuje zavidno poznavanje egipatske i sumerske literature) koja zauzimaju povlašteno mjesto autorova istraživanja. Posebnost biblijskog govora o mudrosti jest u tome da se ne ograničava na neki stalež, kao što je to bio slučaj s okolnim narodima, nego ističe da je mudrost božanski dar koji nas uvijek iznova oblikuje ako smo spremni na slušanje i pouku. U toj činjenici vidimo posebnost Boga,

Jahve koji ljubi i poučava svakoga bez obzira na čovjekovu težnju prema ovozemaljskim častima u stjecanju kojih ponekad želi biti neovisan o Stvoritelju.

Odbacivanje laži, kao prvi mudrosni zahtjev, očituje se kroz formalizaciju ukla-panja u okvir vremena te rezultira mudrim izrekama kao najraširenijom vrstom mudrosnog žanra. Sama forma izreke tjera nas na postavljanje pitanja, refleksiju te na odluku o promjeni i upravljanju sebe prema obećanoj sreći i uspješnom životu. Odnos učitelj-učenik provlači se kroz formu izreke te nas svojim *ako-on-da* stilom potiče na spremnost slušanja i učenja u svim fazama života te, kao posljedica toga, i na zadublivanje u znamenitost pouka o savršenoj riječi, o vrlini skromnosti, o dobroj i zloj uporabi riječi i o svemu onome što vodi k zvučnoj-tišini kao *conditio sine qua non* za prostor slušanja i spremnosti na odgoj odozgo. Sadržaj ovoga dijela knjige nam zapravo želi ukazati na dvostruku prisutnost borbe za istinitim. S jedne strane ovozemaljska mudrost, željna brzopoteznog »oslobađanja« istinitog iz vlastite mršavosti gledanja, te, s druge strane, potreba za spremnošću stvorenoga na oslušivanje mudrosti kao dara koji dolazi odozgo: »A ovo vam je činiti: Govorite istinu jedan drugom, sudite istinito i miroljubivo na vratima gradskim! Ne snujte jedan drugome zlo u srcu; ne ljubite lažnu kletvu. Jer sve to ja mrzim – riječ je Jahvina« (Zah 8, 16-17).

U drugom dijelu autor se usredotočuje na Ben Sirahove pouke o dobroj i zloj uporabi riječi. Ovdje autor precizira i »sužava« objekt pisanja na biblijske mudrace gdje se u pozadini da naslutiti prisutnost novozavjetne »potrebe« za razbijanjem obijeljenih grobova. Naime, autor najprije zamjećuje zvanje biblijskih mudraca kao i svakidašnju uporabu riječi koju Ben Sirah stavlja u svoju »školu mudrosti«. Zatim nas upućuje na trajan dijalog između teorije i prakse koji često rezultira »mudracem« koji »raspaljuje« vlastitu okorjelost u plasiranju raznih istinitosti, iako je i sam svjestan iskustva srdžbe jezika. Pravi mudrac zauzdava svoj jezik i uvijek iznova promišlja i razlikuje između dobre i opake uporabe riječi, što se u Knjizi Sirahovoj očituje i u korištenju vokabulara i u obojanosti teksta post-iskustvenim savjetima i stečenoj mudrosti. Kako kaže autor, Ben Sirah, kao »suma« Izraelove književne i religiozne mudrosti, iz raznih razloga nije mnogo proučavan. Upravo zbog toga je autorov napor iznimno vrijedan i poticajan za nova istraživanja koja mogu biti olakšana autorovim korištenjem bogate literature u kojoj se ističu mnoga važna imena biblijskih znanosti.

Čitajući knjigu od početka do kraja čitatelj ima dojam ulaska u lađu koja ga nosi i preoblikuje, što ga naprosto tjera na razmišljanje i osvrt. Knjiga kreće od općeg prema pojedinačnom, što pokazuje i redosljed poglavlja. Zaključujući knjigu, autor se na neki način nadovezuje na *Uvod* govoreći o Ben Sirahu i Jakovljevoj poslanici te uvijek iznova, zajedno s biblijskim mudracima, stavlja naglasak na tvrdnju da je svaka mudrost od Gospoda.

Stil pisanja otima se ustaljeno-dosadnim formama koje guše čitatelja te na taj način nudi iznenađenja i novosti razmišljanja koja se uklapaju u tekst o kojemu se razmišlja. Autor će dakle najprije iznijeti biblijski argument, opravdati ga vlastitom erudicijom i metodologijom te ponuditi osobnu refleksiju koja ukazuje i upućuje na konstruktivnu moć inovacije i uviđaja u aktualnost pitanja.